

Utlåtande 2013:114 RIV (Dnr 324- 1656/2012)

Ett fritidshemslyft i Stockholms stad

Motion (2012:61) av Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:61) av Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) om ” Ett fritidshemslyft i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförts i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) föreslår i motion (2012:61) ett fritidshemslyft i Stockholms stad. I motionen påpekas att fritidshemmet är en viktig del av skolan och att en fungerande fritidshemsverksamhet möjliggör för eleverna att träna sina kognitiva, emotionella och sociala förmågor. Insatser för förstärkt fritidshemsverksamhet är enligt motionen därmed en satsning på skolans breda kunskapsuppdrag.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att staden har ett stort ansvar att erbjuda fritidsverksamhet i en trygg och stimulerande miljö. Kommunfullmäktige gav i budget 2012 utbildningsnämnden uppdraget att ta fram handlingsplaner för fritidshem med inriktning på högre andel pedagogiskt utbildad personal samt mer pedagogiskt innehåll.

Utbildningsnämnden delar uppfattningen att fritidshemmets uppdrag som komplettering till grundskolan särskilt ska uppmärksammas. Utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige har därför en "Plan för utveckling av fritidshem" tagits fram.

Mina synpunkter

Nära nio av tio elever i årskurs F-3 går i dag i något av Stockholms fritidshem. Verksamheten fyller en stor roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Alla elever i årskurs 4-6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet.

Enligt skollagen ska utbildningen på fritidshemmet komplettera utbildningen i grundskolan. Fritidshem och dess personal är därför en mycket viktig del i stadens skolor. Särskilt under de tidigare skolåren har fritidshemmen en stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.

En långtgående lokal- och verksamhetsmässig integration mellan skola och fritidshem är av stor vikt. Verksamheten ska också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läxläsning. För att höja kvaliteten måste verksamheten utvärderas på liknande sätt som andra pedagogiska verksamheter. Utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige har därför en "Plan för utveckling av fritidshem" tagits fram.

Enligt planen ska målen för varje skolas fritidsverksamhet formuleras och utvärderas. Varje elev ska utifrån sina förutsättningar ges möjligheter att uppleva delaktighet, trygghet och självkänsla på fritidshemmet. I det arbetet kan pedagogiska planeringar vara ett bra verktyg.

Genom att mål, arbetssätt och utvärdering/bedömning formuleras, kan pedagogerna på fritidshemmet skapa struktur för sin planering, påvisa resultat av sitt arbete och tydligt beskriva uppdraget för elever, föräldrar och skolans övriga verksamheter. Pedagogiska planeringar kan formuleras för exempelvis leken, rastverksamheten, skapande verksamhet eller temaarbetet. Genom användandet av pedagogisk planering i skola och på fritids knyter verksamheterna an till varandra på ett bra sätt så att ansvaret för hela skoldagen blir tydligt.

En undersökning inom skolans område genomfördes våren 2013. Enkätundersökningen visar att 73 procent av föräldrarna anser att deras barns fritidshem erbjuder meningsfulla aktiviteter, vilket är en höjning med två procent sedan föregående år. 76 procent anser att barnen får det stöd och den

hjälp som hon eller han behöver. Även detta är en höjning med tre procent sedan 2012.

Skola och fritidshem ska ha minst ett gemensamt utvecklingssamtal varje år. Samtalet skapar då förutsättningar att ge en helhetssyn på elevens utveckling, samtidigt som verksamheten förmedlar samsyn på det mångsidiga lärandet.

Fritidshemmen har likaså ett tydligt pedagogiskt uppdrag, som på olika sätt behöver synliggöras och det är viktigt att detta pedagogiska arbete utvecklas.

Genom den framtagna planen för utveckling av fritidshemmen kommer fritidshemmens uppdrag att tydliggöras och kvalitetssäkras, och därigenom kommer även dess stöd till att uppnå skolans mål att stärkas.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:61) av Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) om ” Ett fritidshemslyft i Stockholms stad”.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Roger Mogert och (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att utöver detta tillföra

Stadens fritidshemsverksamhet är otroligt viktig för Stockholms barn. En god fritidshemsverksamhet kan göra positiv skillnad för ett barns utveckling och för barns lärande och måste ses som en integrerad del av barnens skolgång. Vi vet idag att grupperna ofta är alltför stora på fritidshemmen samt att behörighetsnivån är för låg för att möjliggöra en fritidshemsverksamhet av högsta nivå. Utbildningsförvaltningen vill inte sätta antal barn per grupp som mål, men det betyder inte att staden inte kan ha som mål att sträva mot mindre barngrupper. Mindre barngrupper och högre kvalitet på våra fritidshem är huvudfokus för Socialdemokraternas budgetsatsning på fritidshemmen.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Tillstyrka motionen

2. Därutöver anföras

Stadens egen externa utvärdering fastslår att elevgrupperna ofta är alltför stora på fritidshemmen samt att behörighetsnivån bland personalen är för låg för att möjliggöra en fritidshemsverksamhet på högsta nivå. Den utvecklingsplan som staden fastställt för fritidshemmen berör inte dessa två aspekter vilket i praktiken innebär att en förändring inte är i sikte.

Miljöpartiet har i sitt budgetförslag föreslagit en höjning av fritidshemspengen för att möjliggöra mindre elevgrupper på fritidshemmen. Med dagens stora grupper och så lite personal är det omöjligt för fritidshemmen att fullgöra sina uppdrag att garantera en god pedagogisk lärandemiljö och stimulera barnens lek, lärande och utveckling. Relationerna mellan elev och vuxna riskerar bli ytliga i de stora grupperna, där elever i behov av särskilt stöd drabbas allra hårdast. Ytterst är storleken på barngrupperna också en säkerhetsfråga.

I slutändan handlar detta om politisk ambition och synen på lärande och barn och elevers utveckling. Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande. Vi kan inte bortse från fritidshemmen när vi utvecklar stadens skolor. Stockholm behöver ett fritidshemslyft.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:61) av Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) om ”Ett fritidshemslyft i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 4 september 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanningård, Roger Mogert och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:61) av per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) om ”Ett fritidshemsluft i Stockholms stad” bifalles.
2. Dessutom vill jag framföra följande.

Vänsterpartiet har länge arbetat för mindre barngrupper och fler fritidspedagoger på fritidshemmen. År 2009 la vi en motion i fullmäktige om en långsiktig satsning för att stärka skolbarnsomsorgens tillgänglighet, kvalitet och likvärdighet samt att ställa ekonomiska resurser till förfogande för en kvalitetshöjning. Bland annat föreslog vi följande:

- Den öppna fritidsverksamheten ska vara avgiftsfri och likvärdig i hela staden.
- Ett tak införs för barngruppernas storlek i skolbarnsomsorgen, med sikte på att minska från dagens snitt på över 36 barn till 25 barn per grupp.
- Personaliteten ska successivt öka.
- Nyanställda ska ha fritidspedagogutbildning och fortbildning ska erbjudas skolbarnsomsorgspersonal som idag saknar relevant utbildning.
- Verksamheten ska genomföras av personalens, barnens och föräldrarnas delaktighet.

Vi konstaterar att snart fem år senare har det inte hänt mycket. Den plan för utveckling av fritidshemmen som tagits fram berör inte barngruppernas storlek. Att hänvisa till rektors ansvar är att smita från det politiska ansvaret och att barngruppernas storlek i hög grad är en budgetfråga. Andelen årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen har minskat från 37,2 år 2008 till 32,3 år 2012. Kostnaderna för fritidshem vare sig det räknas per inskrivet barn, per invånare eller per invånare 6-12 år har minskat mellan 2008 och 2012.

I vänsterpartiets budgetalternativ för 2013 i Stockholms stad har vi föreslagit 45 mnkr mer till fritidshemmen för att höja kvaliteten och minska barngruppernas storlek, utöver majoritetens budget. Dagens resurser räcker inte för att erbjuda pedagogisk verksamhet med hög kvalitet, det behövs både mer och bättre utbildad personal. Vi föreslår därför extra resurser genom en kombinerad statlig och kommunal satsning, som ska förenas med höjda kvalitetskrav.

Vi anser också att mellanstadieverksamheten ska vara tillgänglig för alla barn och erbjuda en likvärdig kvalitet runt om i. Därför satsar vi på att göra verksamheten kostnadsfri för barnen vilket innefattar mellanmål, vilket inte minst är viktigt för barn i familjer med låga inkomster.

ÄRENDET

Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) föreslår i motion (2012:61) ett fritidshemslyft i Stockholms stad. I motionen påpekas att fritidshemmet är en viktig del av skolan och att en fungerande fritidshemsverksamhet möjliggör för eleverna att träna sina kognitiva, emotionella och sociala förmågor. Insatser för förstärkt fritidshemsverksamhet är enligt motionen därmed en satsning på skolans breda kunskapsuppdrag.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har ett stort ansvar att erbjuda fritidsverksamhet i en trygg och stimulerande miljö. Cirka 26 900 av totalt 61 900 elever i kommunal grundskola, grundsärskola och förskoleklass går på fritidshem.

Kommunfullmäktige gav i budget 2012 utbildningsnämnden uppdraget att ta fram handlingsplaner för fritidshem med inriktning på högre andel pedagogiskt utbildad personal samt mer pedagogiskt innehåll. Utbildningsnämnden har under 2012 antagit ”Plan för utveckling av fritidshem”. Utgångspunkten för planen är att fritidshemmet i den nya skollagen har fått ett ännu tydligare uppdrag, där utbildningen på fritidshemmet ska komplettera utbildningen i grundskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation.

”Plan för utveckling av fritidshem” fastställer följande för arbetet på skolnivå:

- Planens innehåll ska implementeras och synliggöras i verksamheten.
- Fritidshemmets uppdrag att förena omsorg och lärande ska vara tydligt.
- Fritidshemmet uppmärksammar och stöder elever i behov av särskilt stöd.
- Arbetsmodell med pedagogisk planering kan användas även på fritidshemmen.
- Individuell utvecklingsplan (IUP) ska utarbetas i samråd mellan skola och fritidshem.
- Fritidshem och skola ska genomföra minst ett gemensamt utvecklingssamtal varje år.
- Roller och uppdrag i samverkan mellan fritidshem och skola ska vara tydliga.
- Planeringstid schemaläggs för både fritidshemsverksamheten och skolsamverkan.

- Fritidsverksamheten ska omfattas av skolornas systematiska kvalitetsarbete. Med tydligare beskrivning av mål, indikatorer/nyckeltal och resultat kommer verksamheten lättare att kunna följas upp i resultatdialoger. Brukarundersökningarnas resultat ska uppmärksammas mer.

- Personalen ska erhålla fortbildning för att kunna utveckla kvaliteten i verksamheten.

Planen fastställer följande för arbetet på skol- och förvaltningsnivå:

- Fritidshemsverksamheten ska följas upp i resultatdialoger på alla nivåer.
- Rapporterna från stadens utvärderare ska följas upp.
- Pågående utvecklingsarbete på fritidshem ska spridas inom staden.
- Goda exempel på användandet av it och läxläsning ska spridas.
- Förutsättningarna för ett gemensamt evenemang för stadens fritidshem ska undersökas.

Enligt ”Plan för utveckling av fritidshem” eftersträvar staden en hög andel pedagogiskt utbildad personal. Utbildningsnämnden ansvarar för uppföljning av hur planen implementeras på skolorna samt kommer att revidera den vid behov.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen delar uppfattningen att fritidshemmets uppdrag som komplettering till grundskolan särskilt ska uppmärksammas. Utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige har därför en ”Plan för utveckling av fritidshem” tagits fram, som antogs i utbildningsnämnden den 29 november 2012.

I planen beskrivs

- uppdraget
- bakgrund och målbild
- lärande på fritidshemmet
- mål och uppföljning
- planering och skolsamverkan
- kvalitetsutveckling
- uppföljning

Under våren 2013 pågår arbetet med implementeringen av planen på stadens fritidshem i egen regi. Planeringen omfattar bland annat att alla anställda får ett exemplar av planen, nätverksträffar med representanter från samtliga fritidshem och ett gemensamt evenemang för hela staden. Dessutom kommer goda exempel på fritidshemsverksamhet att spridas via bland annat webbplatsen Pedagog Stockholm.

Elevgruppernas storlek

Elevgruppernas storlek på fritidshemmen ingår i rektors uppdrag. Resursfördelningen till skolorna beslutas i nämndens verksamhetsplan och utgår från antalet elever inskrivna i skola och fritidshem. Rektor har därefter att fördela resurserna inom skolan utifrån de lokala förutsättningarna.

Vad som kan anses vara en lämplig sammansättning av och storlek på grupperna beror på många faktorer, som personalens kompetens, lokalernas utformning, personaltäthet och elevernas behov. Att ange en lämplig gruppstorlek som norm för stadens fritidshem skulle därför ta fokus från varje skolas ansvar att se till de egna förutsättningarna styr organisation och utformning av fritidshemmets verksamhet.

Andel utbildade fritidspedagoger

En hög andel pedagoger med högskoleutbildning är en viktig faktor för att säkerställa att det pedagogiska uppdraget fullföljs enligt styrdokumentet. Det är svårt att rekrytera utbildade fritidspedagoger till fritidshem. Alla rektorer arbetar medvetet med att söka högskoleutbildad personal, men tillgången motsvarar inte skolornas behov. Utbildningsförvaltningen har sedan två år ett samarbete med Stockholms universitet, där skolor ersätts för att kunna låta högskolebehöriga barnskötare med minst tre års erfarenhet gå en distansutbildning för att bli behöriga lärare med inriktning mot arbete i fritidshem.

Ett gott kvalitetsarbete är ett sätt att underlätta rekrytering. Förvaltningen bedömer att den antagna planen för utveckling av fritidshem kommer att vara en hjälp för rektorerna i deras fortsatta arbete för att öka andelen anställda med högskoleutbildning.

Kompetens – och karriärutveckling

Stadens arbete med karriärtjänster utgår från de statliga besluten om förstelärare och lektor, som inriktar sig på lärare i grundskolan, gymnasiet och motsvarande skolformer. Lärare som genomgått den nya grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem kommer att omfattas av dessa beslut.

Bra tillgänglig statistik

Skolverket tar varje år fram kommunblad, där för fritidshem bland annat redovisas

- andel inskriva elever 6 – 9 år
- andel inskrivna elever 10 – 12 år
- andel inskrivna elever i egen regi
- andel anställda med pedagogisk högskoleexamen
- inskrivna elever per anställd
- antal inskrivna elever per avdelning

Förvaltningen gör ingen egen sammanställning av storlek på grupper eller klasser i fritidshemsverksamheten eller i grundskolan

Indikatorer för god kvalitet

I planen för utveckling av fritidshem beskriver förvaltningen hur det systematiska kvalitetsarbetet ska användas för fritidshemmen: ”Arbetsätt och resultat ska utvärderas och efterfrågas på liknande sätt som sker med exempelvis elevernas kunskapsresultat i olika ämnen. Med tydligare beskrivning av mål, indikatorer/nyckeltal och resultat kommer verksamheten lättare kunna följas upp i resultatdialoger på alla nivåer.”

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

att föreslå ett bifall till motionen, samt
att därutöver anföras

Stadens egen externa utvärdering fastslår att grupperna ofta är alltför stora på fritidshemmen samt att behörighetsnivån är för låg för att möjliggöra en fritidshemsverksamhet av högsta nivå. Den utvecklingsplan som staden fastställt för fritidshemmen berör inte dessa två aspekter vilket i praktiken innebär att en förändring inte är i sikte.

Miljöpartiet har i sitt budgetförslag föreslagit en höjning av fritidshemspengen för att möjliggöra mindre elevgrupper på fritidshemmen. Det är möjligt att driva utvecklingen åt det hållet utan att för den sakens skull fastslå en fast gruppstorlek, vilket förvaltningen varnar för i sitt utlåtande.

I slutändan handlar detta om politisk ambition och synen på lärande och barn och elevers utveckling. Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande. Vi kan inte bortse från fritidshemmen när vi utvecklas stadens skolor. Stockholm behöver ett fritidshemslyft.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2012:61

2012:61

Motion av Per Olsson och Åsa Jernberg (båda MP) om ett fritidshemslyft i Stockholms stad

Dnr 324-1656/2012

Kommunfullmäktige föreslås besluta att

1. ge utbildningsnämnden i uppdrag att minska elevgruppernas storlek på fritidshemmen
2. fastställa att hälften av de anställda på fritidshemmen ska vara utbildade fritidspedagoger
3. inkludera anställda på fritidshemmen i stadens arbete med kompetens- och karriärutveckling för lärare i skolan
4. säkerställa att det finns bra tillgänglig statistik för stadens fritidshem
5. utveckla, inom ramen för det integrerade ledningssystemet, indikatorer för god kvalitet i fritidshemsverksamheten

Inledning

Fritidshemmet är en viktig del av skolan som skapar mångsidighet, helhet och kontinuitet i barns utveckling och lärande. En fungerande fritidshemsverksamhet möjliggör för eleverna att träna sina kognitiva, emotionella och sociala förmågor. På fritidshemmet ges erfarenheter av att hantera olika sociala situationer, träna språket och att lyssna och respektera andra. Färdigheter som är viktiga och efterfrågade i det övriga samhället och i arbetslivet. Fritidshemmen kompletterar skolan och bidrar därmed till att alla elever kan nå upp till sin fulla potential och till kunskapsmålen.

Med sin mer uttalade inriktning på barns sociala utveckling, välbefinnande, omsorg och på gruppen och dess sociala liv kan personalen i fritidshemmet också vara ett värdefullt komplement i till exempel elevvårdsarbetet och i arbetet med att förebygga kränkande behandling, trakasserier eller andra

problem som kan uppstå inom barngrupper och på skolor. Fler barn än de som är i fritidshemmet får då del av kompletterande pedagogiska metoder och innehåll. Insatser för förstärkt fritidshemsverksamhet är därmed en satsning på skolans breda kunskapsuppdrag.

Försämrade förutsättningar för fritidshemmen

Miljöpartiet menar att satsningar på fritidshemmen är en viktig del i lösningen för skolans utmaningar. Tyvärr har situationen för fritidshemmen försämrats de senaste decennierna. Samtidigt kommer rapporter om ökad kunskapssegregation, ojämnlighet och försämrade resultat i skolan. En lyft för Stockholms skolor måste innefatta ett lyft för fritidshemmen.

Ett fritidshemsluft i tre delar

1. Minskade barngrupper

Precis som i klassrummet måste mötet mellan elev och pedagog värderas högre på fritidshemmen. Sett till hela landet har gruppstorlekarna ökat från 18 barn per avdelning på 1990-talet till nästan 40 barn per avdelning idag. Personaltätheten har samtidigt halverats, enligt SCB. I Stockholm ligger snittet på 43 barn per grupp. Hösten 2007 var genomsnittet i Sverige 33,5 barn/grupp, samma höst var genomsnittet i Stockholm ännu högre, 35,7 barn/grupp. Trenden är att det ökar både i landet och i Stockholm. Skolverket beskriver det som att ”med så stora grupper och så lite personal går det helt enkelt inte att fullfölja fritidshemmens uppdrag att stödja och stimulera barns utveckling och lärande samt ge barnen en meningsfull fritid.”

Bakom snittet döljer sig också stora skillnader mellan olika delar av staden. Miljöpartiet har bett kommunfullmäktiges informationstjänst ta fram statistik för hur barngrupperna ser ut i de olika stadsdelarna, men det visade sig vara svårt att få fram sådan statistik. Lärarförbundet Stockholm har ett pågående arbete med att samla in uppgifter om barngrupperna på fritidshemmen. Genom det arbetet visar det sig att på det i staden förekommer barngrupper på över 100 barn på fritidshemmen. När Stockholms stad gjorde en genomlysning av fritidshemmen 2008 berättas det i slutrapporten att barngrupperna är mellan 27-100 barn/grupp bland de besökta fritidshemmen. Det är häpnadsveckande uppgifter. Oavsett hur vi definierar barngrupp, hur verksamheten organiseras, och tiden på fritidshemmet delas upp, är det i dessa fall omöjligt att garantera en god pedagogisk lärandemiljö. Relationerna mellan elev och vuxna riskerar bli ytliga i de stora grupperna. Elever i behov av särskilt stöd är de som far mest illa. Alltför stora barngrupper är också en säkerhetsfråga. Föräldrar ska kunna känns sig trygga och säkra på att deras barn är i trygga händer.

Arbetsmiljön på fritidshemmen uppvärderas och prioriteras. Därför måste barngrupperna minska.

2. Satsa på personalen

Både barnskötare och fritidspedagoger behövs på fritidshemmen. De behöver rimliga villkor för att kunna planera, genomföra och följa upp sin verksamhet. Samtidigt måste de karriär- och kompetenssatsningar som erbjuds lärare i övriga delar av skolan också öppnas upp för anställda på fritidshemmen. Stockholm stad måste inkludera fritidshemmen och dess personal i utvecklingsarbetet. Varje elev på ett fritidshem har rätt att möta utbildad personal.

Vidareutbildning för barnskötare och elevassistenter till fritidspedagoger måste ske genom att staden erbjuder rimliga villkor. I dag har 70-80 barnskötare fått den möjligheten i staden. Det är för få. Den målsättning som finns på förskolorna om att varannan anställd ska vara behörig förskollärare bör gälla fritidshemmen med. Varannan anställd på stadens fritidshem bör vara behörig fritidspedagog. I genomlysningen från 2008 redovisas att av personalen på fritidshemmen är 31 % fritidspedagoger, 12 % förskollärare (arbetar främst i förskoleklasser) och 45 % är anställda som barnskötare. I den senare gruppen ingår även de som saknar pedagogisk grundutbildning men är anställda som barnskötare.

Samtidigt behöver de karriärsatsningar som lärare i den obligatoriska skolan omfattas av också omfatta fritidspedagogerna. Vi anser att Stockholm ska sträva efter att också stärka forskningsanknytningen i fritidshemmens verksamhet samt att det måste finnas möjlighet, likt lärare i den obligatoriska skolan, att bli förste fritidspedagog i Stockholms stad.

3. Synliggör kvaliteten likväl som bristerna.

I en lägesrapport från 2008 skriver Skolverket att ”Skolverket anser att situationen nu är av en sådan art att även regeringen måste uppmärksammas på behovet av kvalitetshöjande åtgärder i fritidshemmen.” Men tyvärr görs det ingenting gällande fritidshemmen från nationellt håll. Det ska inte behöva hindra oss i Stockholms stad att ge fritidshemmen ett välbehövt lyft. Fackförbundet Kommunal och Lärarförbundet har i en gemensam skrivelse till utbildningsnämnden beskrivit det som att det i dag är samma antal personal som år 2005 på fritidshemmen. Men det är 6000 fler barn. I statistisk årsbok för Stockholms stad finns fritidshem idag bara med som en kostnad, men det saknas statistik om hur stora barngrupperna är, hur många heltidsanställda det finns i varje grupp och andelen anställda som är utbildade fritidspedagoger. Det behöver förändras.

En förutsättning för att bättre kunna arbeta med utveckling av fritidshemsverksamheten är att staden synliggör såväl det som fungerar väl som det som i dag brister. Därför föreslår vi att staden tar de initiativ som krävs för att säkerställa att det finns bra tillgänglig statistik för stadens fritidshem. Samtidigt behöver vi utveckla, inom ramen för det integrerade ledningssystemet, indikatorer för god kvalitet i fritidshemsverksamheten. På det sättet kan staden över tid följa utvecklingen i fritidshemsverksamheten. I genomlysningen från 2008 konstateras att som en följd av minskad andel personal och växande grupper har ”en förändring av fritidshemsverksamheten från en pedagogisk verksamhet till mer av en omsorgsverksamhet verkar ha smugit sig på utan förändrade statliga styrdokument och politiska direktiv.” Det är inte en acceptabel utveckling. Därför behöver Stockholms stad ett verkligt fritidshemslift.

Stockholm den 15 november 2012

Per Olsson

Åsa Jernberg